

۱۵-۱- مهم‌ترین سیاست‌های پولی مصوب در سال ۱۳۹۲

با توجه به عدم لحاظ بازه زمانی مشخص در خصوص مجموعه «سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی» مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۲۰ و نیز عدم بازبینی آن طی سال ۱۳۹۲، رویکردهای حاکم بر بازار پول و اعتبار کشور در سال ۱۳۹۲ تا حدود زیادی تابع این مجموعه مقررات بود. رویکرد کلی مجموعه «سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی» نسبت به مجموعه سیاستی پیشین، بر افزایش جذابیت ابزارهای بازار پول استوار بود. از مهم‌ترین ویژگی‌های مجموعه سیاستی مذکور می‌توان به آزادی عمل بانک‌ها و موسسات اعتباری در تعیین نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌ها، افزایش نرخ سود علی‌الحساب اوراق مشارکت و فراهم‌سازی شرایط بازخرید این اوراق از سوی بانک‌های عامل اشاره نمود. رویکردهای کلی سیاست‌گذار پولی در تصویب مجموعه مذکور به شرح زیر بود:

- افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری در بازار پول

- ثبات بخشی به بازار دارایی‌ها به ویژه بازارهای ارز و طلا

- تقویت واسطه‌گری مالی بانک‌ها و موسسات اعتباری و به تبع آن جلوگیری از تخریب فرآیند سرمایه‌گذاری و تولید کشور

- افزایش میل به پس‌انداز

جهت‌گیری مجموعه «سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی

نظام بانکی کشور» که در سال ۱۳۹۲ نیز تداوم داشت، در حوزه نرخ‌های سود به شرح زیر بود:

- نرخ سود علی‌الحساب سالانه سپرده‌های مدت‌دار بانکی و

اوراق گواهی سپرده عام و خاص به بانک‌ها و موسسات اعتباری

واگذار گردید. این رویکرد عمدتاً با هدف افزایش آزادی عمل فعالیت‌های بانکی و ارتقای رقابت در این بخش صورت پذیرفت. شایان ذکر است در مجموعه‌های سیاستی پیشین بانک مرکزی، سقف‌های مشخصی برای نرخ سود انواع سپرده بانکی تعیین می‌گردید. پیرو ابلاغ سیاست‌های جدید، «شورای هماهنگی بانک‌های دولتی» و «کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی» به منظور جلوگیری از بروز رقابت ناسالم در شبکه بانکی کشور در توافق با یکدیگر سقف‌های مشخصی را برای نرخ سود علی‌الحساب انواع سپرده‌های بانکی تعیین کرده و بانک مرکزی نیز از این توافقات استقبال کرد و اعلام نمود که از رقابت معقول و منطقی در بازار بانکی کشور حمایت می‌نماید.

جدول ۱۵-۱- نرخ سود علی‌الحساب سپرده‌های بانکی مورد توافق بانک‌ها

نرخ سود علی‌الحساب (درصد)	
۷	روزشمار
۱۰	کوتاه‌مدت ویژه سه‌ماهه
۱۲	کوتاه‌مدت ویژه شش‌ماهه
۱۵	کوتاه‌مدت ویژه نه‌ماهه
۱۷	یک‌ساله
۱۷-۲۰	دو الی چهارساله
۲۰	پنج‌ساله

- نرخ سود عقود تسهیلات غیر مشارکتی تا سررسید ۲ سال

معادل ۱۴ درصد و برای سررسید بیشتر از ۲ سال معادل ۱۵

درصد بود. علاوه بر این، مقرر گردید موسسات اعتباری حداقل

۲۰ درصد از منابع غیر قرض‌الحسنه خود را به تسهیلات عقود

غیر مشارکتی اختصاص دهند.

- دامنه نرخ سود مورد انتظار عقود مشارکتی قابل درج در

قرارداد بین موسسه اعتباری و مشتری نیز در دامنه ۱۸ تا ۲۱

درصد بود.

تکمیل پروژه‌های ناتمام موجود اختصاص یابد^(۳). اتخاذ این رویکرد علاوه بر اصلاح رویه ناسالم تامین مالی مسکن مهر، دربردارنده آثار مثبت دیگری از جمله ارتقای انضباط پولی، تداوم تامین مالی طرح مسکن مهر و ایجاد شرایط مناسب برای توزیع متوازن منابع بانکی در بخش‌های اقتصادی نیز بود.

همچنین، بانک مرکزی به منظور کنترل رشد نقدینگی کشور در بهمن ماه ۱۳۹۲ اقدام به انتشار ۳۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت نمود^(۴). از این میزان اوراق انتشار یافته، حدود ۲۱/۹ هزار میلیارد ریال به فروش رسید که به کاهش ۲/۲ واحد درصدی رشد پایه پولی و کاهش ۲/۶ واحد درصدی رشد نقدینگی در پایان سال ۱۳۹۲ انجامید.

افزون بر این، سیاست‌های اعتباری بخش مسکن نیز در سال ۱۳۹۲ با هدف افزایش توان خانوارها در خرید مسکن مورد بازبینی قرار گرفت. با افزایش سقف تسهیلات خرید و ساخت مسکن (از محل اوراق گواهی حق تقدم استفاده از تسهیلات مسکن) به ۳۵۰ میلیون ریال، تسهیلات خرید مسکن زوج‌های جوان به ۵۰۰ میلیون ریال و تسهیلات جعاله تعمیر و تکمیل مسکن به ۱۰۰ میلیون ریال از تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۱۷، میزان پاسخگویی نظام بانکی به تامین نیازهای خرد و مصرفی اشخاص تا حدودی ترمیم یافت.

۱۵-۲- عملکرد سیستم بانکی^(۴)

در سال ۱۳۹۲، دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی با رشدی معادل ۵۵/۶ درصد نسبت به سال قبل به ۱۶۰۵۴/۳ هزار میلیارد ریال رسید. افزایش دارایی‌های خارجی سیستم بانکی (عمدتاً به دلیل تغییر نرخ ارز مورد استفاده در ریالی کردن اقلام ارزی) با رشدی معادل ۱۲۲/۴ درصد (۲۷۸۳/۴ هزار میلیارد ریال افزایش) مهم‌ترین عامل افزایش دارایی‌ها بود. سایر دارایی‌ها

با این حال، بروز تحولات سیاسی و اقتصادی در سال ۱۳۹۲، شرایط متفاوتی را برای اقتصاد کشور رقم زد. علی‌رغم تحولات گسترده در بازار دارایی‌ها به ویژه بازار طلا و ارز و افزایش قابل ملاحظه نرخ تورم (نرخ تورم نقطه به نقطه معادل ۴۵/۱ درصد در خرداد ماه ۱۳۹۲ و نرخ تورم متوسط ۱۲ ماهه معادل ۴۰/۴ درصد در مهر ماه ۱۳۹۲)، سیاست‌های پولی و اعتباری در سال ۱۳۹۲ مورد بازبینی قرار نگرفت و مجموعه سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور مصوب دی ماه سال ۱۳۹۰ همچنان در این دوره برقرار بود. عدم حساسیت و بازبینی در سیاست‌های پولی علی‌رغم بروز تحولات کلان اقتصادی، همراه با حضور پررنگ موسسات اعتباری غیر مجاز که خود در نتیجه تداوم و تشدید سرکوب مالی در بازار پول فراهم شده بود، در عمل به بروز رقابت ناسالم در بازار پول و افزایش بی‌نظمی در شبکه بانکی کشور منجر گردید.

در نیمه دوم سال ۱۳۹۲ و پس از استقرار دولت جدید، جهت‌گیری کلی سیاست‌گذار پولی بر ارتقای انضباط پولی و همچنین تامین مالی سالم اقتصاد با هدف کاهش فشارهای تورمی استوار گردید. در این راستا، بانک مرکزی در اولین گام تلاش نمود تا به منظور جلوگیری از تشدید فشارهای تورمی و تخریب فضای اقتصاد کلان، رویه تامین مالی طرح مسکن مهر- به عنوان یکی از عوامل مهم رشد پایه پولی در سال‌های گذشته- را اصلاح نموده و به این طریق انضباط پولی در کشور را ارتقا بخشد^(۱). لذا، با توجه به تصویب پیشنهاد بانک مرکزی در شورای پول و اعتبار در بهمن ماه ۱۳۹۲، یک دوره تنفس ۳ ساله برای پرداخت بدهی بانک مسکن به بانک مرکزی لحاظ گردید و مقرر شد منابع حاصل از بازپرداخت تسهیلات اعطایی در چارچوب طرح مسکن مهر به تداوم تامین مالی این طرح و

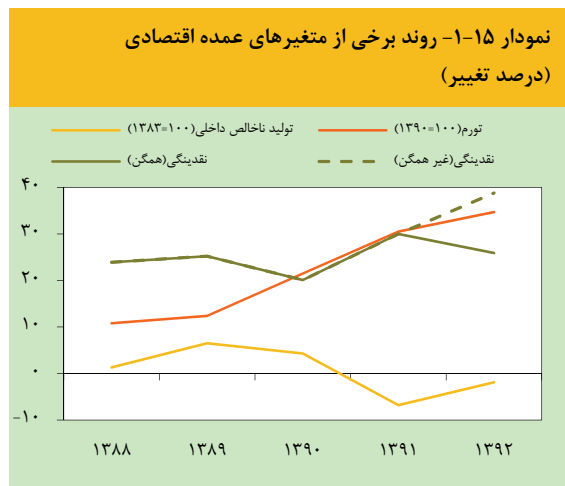
۲- یک‌هزار و یکصد و هفتاد و دومین صورت‌جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۸ شورای پول و اعتبار

۳- براساس مصوبه یک‌هزار و یکصد و شصت و هشتمین جلسه شورای پول و اعتبار در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۲۱

۴- شامل بانک مرکزی، بانک‌های تجاری و تخصصی دولتی، بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی می‌باشد.

۱- در بهمن ماه ۱۳۹۲، سهم بدهی بانک مسکن به بانک مرکزی (ناشی از طرح مذکور) معادل ۶۵/۳ درصد از کل بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی بود.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

و بدهی‌های بخش غیر دولتی (با سود و درآمد سال‌های آتی) نیز به ترتیب با رشدی معادل ۴۹/۷ و ۳۰/۷ درصد (به ترتیب معادل ۱۴۸۷/۶ و ۱۲۶۹/۲ هزار میلیارد ریال افزایش) از دیگر عوامل مهم افزایش دارایی‌های سیستم بانکی بودند. در سمت بدهی‌های سیستم بانکی نیز سایر بدهی‌ها (شامل حساب سرمایه سیستم بانکی، پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی و ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش غیر دولتی) و نقدینگی به ترتیب با رشدی معادل ۵۳/۱ و ۳۸/۸ درصد (به ترتیب معادل ۲۰۸۴/۰ و ۱۷۸۸/۶ هزار میلیارد ریال افزایش) از دیگر عوامل مهم افزایش بدهی‌های سیستم بانکی بودند.

جدول ۱۵-۲- اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی

(هزار میلیارد ریال)

درصد تغییر		مانده در پایان سال			
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
۵۵/۶	۲۲/۱	۱۶۰۵۴/۳	۱۰۳۱۵/۰	۸۴۴۷/۹	دارایی‌ها
۱۲۲/۴	۶/۰	۵۰۵۶/۹	۲۲۷۳/۶	۲۱۴۵/۷	دارایی‌های خارجی
۱۳۴/۳	۹/۳	۳۰۱۴/۲	۱۲۸۶/۲	۱۱۷۶/۶	بانک مرکزی
۷۸/۷	۹/۳	۷۰۷/۶	۳۹۶/۰	۳۶۲/۲	بانک‌های دولتی (۱)
۱۲۵/۸	-۲/۶	۱۳۳۵/۱	۵۹۱/۴	۶۰۶/۹	کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی (۲)
۲۱/۹	۴۲/۶	۱۱۰۹/۵	۹۱۰/۴	۶۳۸/۵	بدهی بخش دولتی
۳۰/۷	۱۷/۷	۵۴۰۸/۲	۴۱۳۹/۰	۳۵۱۶/۸	بدهی بخش غیر دولتی
۴۹/۷	۳۹/۴	۴۴۷۹/۷	۲۹۹۲/۰	۲۱۴۶/۹	سایر
۵۵/۶	۲۲/۱	۱۶۰۵۴/۳	۱۰۳۱۵/۰	۸۴۴۷/۹	بدهی‌ها
۳۸/۸	۳۰/۰	۶۳۹۵/۵	۴۶۰۶/۹	۳۵۴۲/۶	نقدینگی
۵۳/۴	۲/۱	۶۲۵/۶	۴۰۷/۸	۳۹۹/۵	وام‌ها و سپرده‌های بخش دولتی
۱۲۰/۰	۵/۰	۳۰۲۲/۸	۱۳۷۳/۹	۱۳۰۸/۹	بدهی‌های ارزی
۱۵۸/۴	۲۰/۸	۱۳۳۶/۰	۵۱۷/۱	۴۲۸/۱	بانک مرکزی
۶۴/۲	۱۷/۰	۵۳۰/۸	۳۲۳/۳	۲۷۶/۴	بانک‌های دولتی (۱)
۱۱۶/۷	-۱۱/۷	۱۱۵۶/۰	۵۳۳/۵	۶۰۴/۴	کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی (۲)
۵۳/۱	۲۲/۸	۶۰۱۰/۴	۳۹۲۶/۴	۳۱۹۶/۹	سایر (۳)

۱- در سال ۱۳۹۲، بانک قرض‌الحسنه مهر از گروه بانک‌های تخصصی خارج و در گروه بانک‌های غیر دولتی طبقه‌بندی شد.
 ۲- شامل بانک‌های شهر (از شهریور ماه ۱۳۹۰)، گردشگری (از شهریور ماه ۱۳۹۰) و حکمت ایرانیان (از شهریور ماه ۱۳۹۱) می‌باشد. همچنین در سال ۱۳۹۲، آمار ۶ بانک ایران‌زمین، قرض‌الحسنه رسالت، خاورمیانه، بین‌المللی کیش، ایران و ونزوئلا و قوامین و ۲ موسسه اعتباری کوثر و عسکریه و همچنین تعاونی‌های اعتباری صالحین و پیشگامان آتی (به علت ادغام شدن در بانک آینده) به آمارهای پولی و مالی کشور اضافه شده است.
 ۳- شامل حساب سرمایه سیستم بانکی، پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی بخش دولتی و ودیعه ثبت سفارش کالاهای بخش غیر دولتی نیز می‌باشد.

۱۵-۲-۱- سیستم بانکی و بخش خارجی

بخارجی بانک مرکزی به میزان ۹۰۹/۱ هزار میلیارد ریال و افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی به میزان ۲۲۵/۴ هزار میلیارد ریال بود. افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی ناشی از افزایش ۱۷۲۸/۰ هزار

در سال ۱۳۹۲، خالص دارایی‌های خارجی سیستم بانکی با رشد فزاینده‌ای معادل ۱۲۶/۱ درصد نسبت به سال قبل (۱۱۳۴/۵ هزار میلیارد ریال افزایش) به ۲۰۳۴/۲ هزار میلیارد ریال رسید. این رشد فزاینده نتیجه افزایش خالص دارایی‌های

فصل ۱۵ بانکداری و سیاست‌های پولی و اعتباری

در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. همچنین در پایان سال ۱۳۹۲، سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی معادل ۱۲۵/۴ درصد افزایش یافت و به ۳۱۴/۴ هزار میلیارد ریال رسید. دلیل عمده این افزایش، دریافت وجوه از حساب ذخیره ارزی در سرفصل سپرده‌های بخش دولتی بود. بانک‌ها پس از دریافت وجوه فوق، از محل این وجوه تسهیلات پرداخت می‌نمایند.

جدول ۱۵-۳- تغییر در خالص مانده بدهی

(هزار میلیارد ریال) بخش دولتی به سیستم بانکی

سال		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	
-۱۸/۶	۲۶۳/۷	بخش دولتی
-۷/۲	۱۱۹/۱	بانک مرکزی
-۱۳/۰	۴۹/۵	بانک‌های تجاری و تخصصی (دولتی) کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
-۱۶/۹	۲۰۰/۲	دولت
-۲/۹	۵۹/۴	بانک مرکزی (۱)
-۱۱/۶	۴۷/۶	بانک‌های تجاری و تخصصی (دولتی) کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
-۱/۷	۶۳/۵	شرکت‌ها و موسسات دولتی
-۴/۳	۵۹/۷	بانک مرکزی
-۱/۴	۱/۹	بانک‌های تجاری و تخصصی (دولتی) (۲) کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۴/۰	۱/۹	موسسات اعتباری غیر بانکی

۱- شامل کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی می‌باشد.

۲- شامل بدهی بابت مابه‌التفاوت نرخ ارز می‌باشد.

۱۵-۳- شبکه بانکی^(۱) و بخش غیر دولتی^(۲)

در سال ۱۳۹۲، مانده تسهیلات اعطایی^(۳) شبکه بانکی به بخش غیر دولتی با ۳۰/۸ درصد افزایش (۱۱۴۹/۹ هزار میلیارد ریال) به ۴۸۸۸/۰ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به رشد

میلیارد ریالی دارایی‌های خارجی بانک مرکزی و افزایش ۸۱۸/۹ هزار میلیارد ریالی بدهی‌های خارجی بانک مرکزی بود. افزایش خالص دارایی‌های خارجی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی نیز نتیجه افزایش ۱۰۵۵/۴ هزار میلیارد ریالی دارایی‌های خارجی و افزایش ۸۳۰/۰ هزار میلیارد ریالی بدهی‌های خارجی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بود.

۱۵-۲-۲- سیستم بانکی و بخش دولتی

در سال ۱۳۹۲، خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی با ۱۸/۶ هزار میلیارد ریال کاهش نسبت به سال قبل به ۴۸۴/۰ هزار میلیارد ریال رسید. طی سال مورد بررسی، بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی ۱۱/۳ درصد (۳۵/۶ هزار میلیارد ریال) افزایش یافت که این افزایش ناشی از رشد ۲۰/۳ درصدی بدهی دولت و افزایش ۴/۹ درصدی بدهی شرکت‌ها و موسسات دولتی به بانک مرکزی بود. از کل بدهی دولت به بانک مرکزی، معادل ۳۹/۲ هزار میلیارد ریال (۲۴/۷ درصد) مربوط به کسری حساب ذخیره تعهدات ارزی بود. در سال ۱۳۹۲، سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی ۱۶/۰ درصد (۴۲/۹ هزار میلیارد ریال) افزایش یافت که این امر نتیجه افزایش ۲۹/۶ هزار میلیارد ریالی سپرده‌های دولت و افزایش ۱۳/۳ هزار میلیارد ریالی سپرده‌های شرکت‌ها و موسسات دولتی نزد بانک مرکزی بود.

در سال مورد بررسی، بدهی بخش دولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی ۲۷/۴ درصد (۱۶۳/۵ هزار میلیارد ریال) افزایش داشت که عامل اصلی آن، افزایش ۲۸/۴ درصدی (۱۶۰/۹ هزار میلیارد ریال) بدهی دولت به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی بود که به ۷۲۸/۳ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. این امر عمدتاً ناشی از افزایش سرفصل مطالبات از دولت (مبالغ اصل و فرع تسهیلات تبصره‌ای اعطایی بانک‌ها که به تعهد دولت بوده و سررسید شده اما وصول نگردیده است) بود که با ۱۵۸/۵ هزار میلیارد ریال افزایش از ۴۲۷/۱ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۱ به ۵۸۵/۶ هزار میلیارد ریال

۱- شبکه بانکی شامل بانک‌های دولتی و غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی می‌باشد.

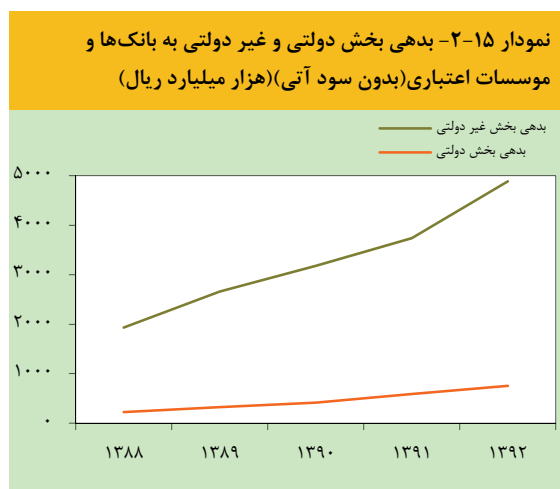
۲- ارقام متن و جداول این قسمت بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد، لذا با ارقام جداول پیوست که شامل سود و درآمد سال‌های آتی است، متفاوت می‌باشد.

۳- شامل مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول نیز می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

درصد رشد (۶۷/۷ هزار میلیارد ریال افزایش) نسبت به پایان سال ۱۳۹۱ به ۷۷۰/۱ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. همچنین، مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های تخصصی به بخش غیر دولتی با ۱۴/۴ درصد رشد (۱۴۵/۶ هزار میلیارد ریال افزایش) به ۱۱۵۹/۹ هزار میلیارد ریال و مانده تسهیلات اعطایی کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با رشد ۴۶/۳ درصدی (۹۳۶/۶ هزار میلیارد ریال افزایش) به ۲۹۵۸/۰ هزار میلیارد ریال رسید. بخش قابل توجهی از این افزایش به افزایش پوشش آماری و تغییر طبقه‌بندی بانک قرض‌الحسنه مهر از گروه بانک‌های تخصصی به گروه کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی (۴۰۱/۹ هزار میلیارد ریال) مربوط بوده است. بر این اساس، سهم کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی از مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بخش غیر دولتی از ۵۴/۱ درصد در پایان سال ۱۳۹۱ به ۶۰/۵ درصد در پایان سال ۱۳۹۲ افزایش یافت. همچنین، سهم بانک‌های تجاری دولتی و بانک‌های تخصصی از کل مانده تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی به ترتیب از ۱۸/۸ و ۲۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۱۵/۸ و ۲۳/۷ درصد در پایان سال ۱۳۹۲ کاهش یافت.

۱۷/۶ درصدی سال قبل، ۱۳/۲ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد؛ این افزایش به دلیل افزایش پوشش آماری و اضافه شدن ۶ بانک و ۴ موسسه اعتباری به آمارهای پولی و مالی سال ۱۳۹۲ بوده است. در این سال سهم تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی معادل ۸۶/۷ درصد از کل تسهیلات اعطایی آنها بود که در مقایسه با رقم مشابه سال قبل (۸۶/۴ درصد) به میزان ۰/۳ واحد درصد افزایش داشته است.

مانده تسهیلات اعطایی بانک‌های تجاری دولتی به بخش غیر دولتی (بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی) با ۹/۶

جدول ۱۵-۴- مانده تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی (۱)

(هزار میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		مانده در پایان سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
۱۵/۸	۱۸/۸	۹/۶	۵/۹	۷۷۰/۱	۷۰۲/۴	۶۶۳/۰	بانک‌های تجاری
۲۳/۷	۲۷/۱	۱۴/۴	۲۰/۴	۱۱۵۹/۹	۱۰۱۴/۳	۸۴۲/۴	بانک‌های تخصصی کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی
۶۰/۵	۵۴/۱	۴۶/۳	۲۰/۸	۲۹۵۸/۰	۲۰۲۱/۴	۱۶۷۳/۲	شبکه بانکی
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۰/۸	۱۷/۶	۴۸۸۸/۰	۳۷۳۸/۱	۳۱۷۸/۶	

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

ترتیب فعالیت‌های «ساختمان و مسکن» (۲۷/۶ درصد)، «صنعت و معدن» (۱۸/۳ درصد)، «کشاورزی» (۱۰/۷ درصد) و «صادرات» (۲/۰ درصد) در مراتب بعدی قرار داشتند.

در سال ۱۳۹۲، بالاترین سهم (۴۱/۴ درصد) از افزایش در مانده خالص تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی، به فعالیت «بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه» اختصاص داشت و به

فصل ۱۵ بانکداری و سیاست‌های پولی و اعتباری

را به خود اختصاص دادند. در سال ۱۳۹۲، سهم عقود جعاله و قرض‌الحسنه نسبت به سال قبل تغییری نداشت؛ سهم عقود مشارکت مدنی و مشارکت حقوقی افزایش داشت و سهم سایر عقود نسبت به سال قبل کاهش پیدا کرد.

بررسی ترکیب مانده تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی در قالب عقود اسلامی در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد که عقود مشارکت مدنی و فروش اقساطی به ترتیب با ۴۲/۱ و ۲۷/۹ درصد سهم از کل تسهیلات، بخش عمده‌ای از تسهیلات اعطایی به بخش غیر دولتی

(درصد) جدول ۱۵-۵- سهم بخش‌های اقتصادی از افزایش در مانده خالص^(۱) تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی (۲)

۱۳۹۲			۱۳۹۱			
شبکه بانکی	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	بانک‌های دولتی	شبکه بانکی	بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی	بانک‌های دولتی	
۱۰/۷	۴/۲	۲۵/۸	۷/۲	۲/۱	۱۵/۵	کشاورزی
۱۸/۳	۲۴/۵	۴/۰	۱۳/۹	۲۱/۳	۱/۵	صنعت و معدن
۲۷/۶	۱۶/۴	۵۳/۷	۳۳/۹	۱۵/۰	۶۵/۳	ساختمان و مسکن
۲/۰	۲/۲	۱/۵	۰/۱	۰/۸	-۰/۹	صادرات
۴۱/۴	۵۲/۷	۱۵/۰	۴۴/۹	۶۰/۸	۱۸/۶	بازرگانی داخلی، خدمات و متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی، پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهم بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق، به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.
۲- بدون سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

(درصد) جدول ۱۵-۶- ترکیب مانده تسهیلات اعطایی شبکه بانکی به بخش غیر دولتی به تفکیک عقود

شبکه بانکی		بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی		بانک‌های تخصصی		بانک‌های تجاری		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۲۷/۹	۲۹/۳	۱۳/۵	۱۳/۶	۵۹/۱	۵۶/۱	۲۸/۶	۲۸/۹	فروش اقساطی
۲/۸	۳/۱	۳/۳	۴/۰	۰/۵	۰/۵	۴/۶	۴/۷	مضاربه
۴۲/۱	۳۸/۹	۵۳/۴	۵۰/۲	۲۶/۸	۲۹/۹	۲۶/۵	۲۲/۵	مشارکت مدنی
۵/۳	۵/۳	۶/۲	۵/۳	۲/۰	۳/۷	۷/۴	۸/۰	قرض‌الحسنه
۰/۵	۰/۷	۰/۴	۰/۸	۰/۳	۰/۴	۰/۸	۰/۹	اجاره به شرط تملیک
۰/۳	۰/۴	۰/۱	۰/۰	۰/۶	۰/۶	۰/۸	۱/۲	سلف
۳/۰	۲/۵	۴/۷	۴/۲	۰/۷	۰/۸	۰/۶	۱/۰	مشارکت حقوقی
۰/۹	۱/۱	۱/۲	۱/۷	۰/۲	۰/۲	۱/۱	۰/۹	سرمایه‌گذاری مستقیم
۴/۷	۴/۷	۳/۴	۳/۸	۳/۶	۱/۹	۱۱/۴	۱۱/۳	جعاله
۱۲/۵	۱۴/۰	۱۳/۸	۱۶/۴	۶/۲	۵/۹	۱۸/۲	۲۰/۶	سایر(۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	جمع

۱- شامل آمار خرید دین، مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول و اموال موضوع معاملات می‌باشد.

طی دوره مورد بررسی، این متغیر در بانک‌های تجاری دولتی، تخصصی و کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی به ترتیب معادل ۲/۲، ۰/۳ و ۱/۱ واحد درصد کاهش یافت.

در سال ۱۳۹۲، نسبت مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات ریالی اعطایی شبکه بانکی به بخش‌های دولتی و غیر دولتی ۱۳/۲ درصد بود که در مقایسه با پایان سال قبل، ۱/۰ واحد درصد کاهش نشان داد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

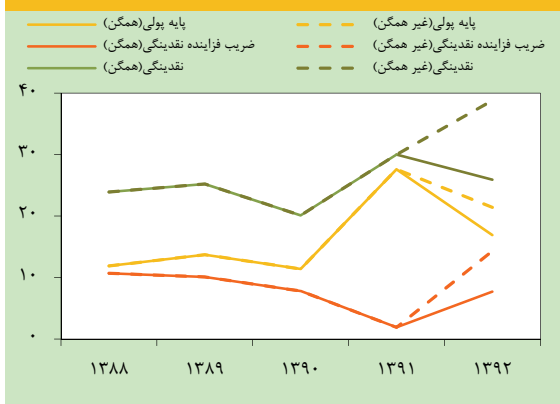
جدول ۱۵-۸- عملکرد بانکها در زمینه اعطای تسهیلات
تکلیفی در سال ۱۳۹۲ (هزار میلیارد ریال)

مبلغ	
۷۴/۴	تسهیلات قرض الحسنه
۲۹/۰	ازدواج
۴۵/۴	سایر
۶۲/۶	سایر تسهیلات تکلیفی
۴/۷	خرید گندم داخلی
۴/۷	مسکن روستایی
۴۷/۱	مسکن مهر
۲/۱	بافت‌های فرسوده
۴/۰	مسکن اینترگران
۱۳۷/۰	کل تسهیلات تکلیفی

۱۵-۴- نقدینگی

در سال ۱۳۹۲، نقدینگی با رشدی معادل ۳۸/۸ درصد نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۶۳۹۵/۵ هزار میلیارد ریال رسید که به لحاظ آماری در مقایسه با رشد نقدینگی در سال گذشته (۳۰/۰ درصد)، معادل ۸/۸ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. ۱۲/۹ واحد درصد از کل رشد ۳۸/۸ درصدی نقدینگی در سال ۱۳۹۲ مربوط به افزایش پوشش آماری^(۳) بوده و ارتباطی به افزایش واقعی حجم نقدینگی در این سال ندارد. به همین دلیل، رشد همگن نقدینگی در سال ۱۳۹۲ معادل ۲۵/۹ درصد بود که نسبت به رشد ۳۰/۰ درصدی سال قبل معادل ۴/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

نمودار ۱۵-۳- رشد نقدینگی و عوامل تعیین کننده آن (درصد)

۲- در سال ۱۳۹۲، آمار ۶ بانک ایران زمین، قرض الحسنه رسالت، خاورمیانه، بین‌المللی کیش، ایران و ونزوئلا و قوامین و ۲ موسسه اعتباری کوثر و عسکریه و همچنین تعاونی‌های اعتباری صالحین و پیشگامان آتی (به علت ادغام شدن در بانک آینده) به آمارهای پولی و مالی کشور اضافه شده است.

جدول ۱۵-۷- نسبت مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول (غیر جاری) شبکه بانکی
به کل تسهیلات اعطایی (ریالی) (۱)

تغییر	سال		
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۲/۲-	۱۶/۱	۱۸/۳	بانک‌های تجاری
۰/۳-	۶/۸	۷/۱	بانک‌های تخصصی
			کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات
۱/۱-	۱۵/۲	۱۶/۳	اعتباری غیر بانکی
۱/۰-	۱۳/۲	۱۴/۲	شبکه بانکی

۱- شامل مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول بخش‌های دولتی و غیر دولتی می‌باشد.

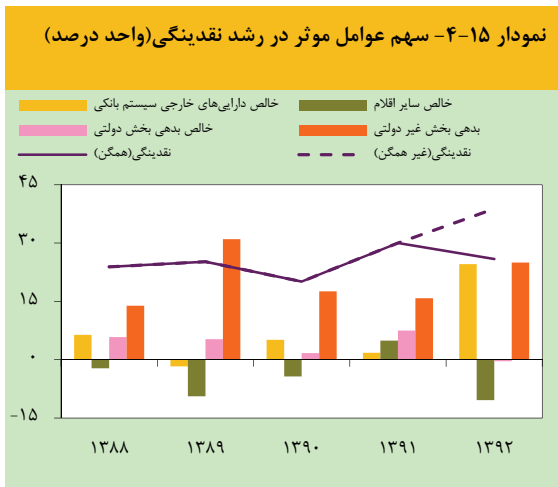
طی سال ۱۳۹۲، بخشی از تسهیلات اعطایی بانک‌ها در قالب آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های زودبازده و کارآفرین اعطا شد. بررسی عملکرد تسهیلات اعطایی بانک‌های دولتی در اجرای آیین‌نامه مذکور نشان می‌دهد تسهیلات پرداختی از ابتدای شروع طرح تا پایان سال ۱۳۹۲ معادل ۲۹۵/۰ هزار میلیارد ریال بوده است که نسبت به پایان سال قبل، ۱۰/۶ هزار میلیارد ریال افزایش نشان می‌دهد.

کل تسهیلات تکلیفی بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۳۷/۰ هزار میلیارد ریال بود که از این میزان، ۷۴/۴ هزار میلیارد ریال مربوط به تسهیلات قرض الحسنه (۵۴/۳ درصد) و بقیه (۶۲/۶ هزار میلیارد ریال) مربوط به سایر تسهیلات تکلیفی بود. از کل ۷۴/۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات قرض الحسنه، معادل ۳۹/۰ درصد (۲۹/۰ هزار میلیارد ریال) صرفاً مربوط به تسهیلات قرض الحسنه ازدواج و بقیه (۴۵/۴ هزار میلیارد ریال) مربوط به تسهیلات قرض الحسنه برای آزادی زندانیان معسر و نیازمند، اشتغال مددجویان، خوداشتغالی، مشاغل خانگی، سفرهای استانی ریاست جمهوری و غیره بوده است. سایر تسهیلات تکلیفی نیز معادل ۶۲/۶ هزار میلیارد ریال بوده که بخش عمده‌ای از آن (۴۷/۱ هزار میلیارد ریال) مربوط به تسهیلات طرح مسکن مهر بوده است^(۱).

۱- فقط مربوط به عملکرد سال ۱۳۹۲ می‌باشد.

جدول ۱۵-۹- نقدینگی برحسب عوامل تعیین کننده آن

درصد تغییر	مانده در پایان سال	
	۱۳۹۱	۱۳۹۲
پایه پولی (هزار میلیارد ریال)	۹۷۵/۸	۱۱۸۴/۹
ضریب فزاینده نقدینگی	۴/۷۲۱	۵/۳۹۸
نقدینگی (هزار میلیارد ریال)	۴۶۰۶/۹	۶۳۹۵/۵

۱۵-۴-۱- پایه پولی

پایه پولی در سال ۱۳۹۲ نسبت به پایان سال قبل ۲۱/۴ درصد افزایش یافت که در مقایسه با رشد سال قبل (۲۷/۶ درصد) به میزان ۶/۲ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. با توجه به اینکه ۴/۵ واحد درصد از مجموع رشد ۲۱/۴ درصدی پایه پولی در سال ۱۳۹۲ مربوط به افزایش پوشش آماری بوده است، رشد همگن پایه پولی در سال ۱۳۹۲ معادل ۱۶/۹ درصد بود که نسبت به رشد ۲۷/۶ درصدی سال ۱۳۹۱ کاهش قابل ملاحظه‌ای (۱۰/۷ واحد درصد) نشان می‌دهد^(۱). در سال مورد بررسی، سهم خالص دارایی‌های خارجی در رشد پایه پولی معادل ۹۳/۲ واحد درصد فزاینده و سهم خالص سایر اقلام در رشد پایه پولی معادل ۸۲/۸ واحد درصد کاهنده بود؛ لیکن این امر عمدتاً به دلیل تغییر نرخ ارز مورد استفاده در ریالی کردن اقلام ارزی بوده و تاثیری بر افزایش پایه پولی ندارد. با حذف کل مانده ذخیره تسعیر ارز از دو جزء مزبور، خالص دارایی‌های خارجی سهمی فزاینده معادل ۱۱/۷ واحد درصد و خالص سایر اقلام نیز سهمی کاهنده معادل ۱/۲ واحد درصد در رشد پایه پولی داشتند. علاوه بر سهم بالای خالص دارایی‌های خارجی در رشد پایه پولی سال

بررسی عوامل موثر بر رشد نقدینگی در سال ۱۳۹۲

نشان می‌دهد که خالص دارایی‌های خارجی سیستم بانکی با ۱۲۶/۱ درصد رشد، سهمی فزاینده معادل ۲۴/۶ واحد درصد در رشد نقدینگی داشته است. عامل اصلی افزایش سهم خالص دارایی‌های خارجی، تغییر در نرخ ارز مورد استفاده در ریالی کردن اقلام ارزی سیستم بانکی بوده است. خالص دارایی‌های داخلی سیستم بانکی نیز با ۱۷/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل، سهمی فزاینده معادل ۱۴/۲ واحد درصد در رشد نقدینگی داشت. در میان خالص دارایی‌های داخلی، بدهی بخش غیر دولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی (بدون سود و درآمد سال‌های آتی) با ۳۰/۸ درصد رشد و سهمی فزاینده معادل ۲۵/۰ واحد درصد، مهم‌ترین عامل رشد نقدینگی بود. خالص سایر اقلام و خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی نیز به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۰/۴- و ۰/۴- واحد درصد، عوامل کاهنده نقدینگی در سال ۱۳۹۲ بودند.

جدول ۱۵-۱۰- سهم عوامل موثر در رشد نقدینگی (واحد درصد)

سال	سهم عوامل موثر در رشد نقدینگی (واحد درصد)	
	۱۳۹۱	۱۳۹۲
خالص دارایی‌های خارجی سیستم بانکی	۱/۸	۲۴/۶
خالص دارایی‌های داخلی سیستم بانکی	۲۸/۲	۱۴/۲
خالص بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی	۷/۵	-۰/۴
دولت	۵/۷	-۰/۴
شرکت‌های دولتی	۱/۸	۰/۰
بدهی بخش غیر دولتی به بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی (۱)	۱۵/۸	۲۵/۰
خالص سایر اقلام	۴/۹	-۱۰/۴
نقدینگی (درصد)	۳۰/۰	۳۸/۸

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی

۱- در نتیجه افزایش پوشش آماری، سپرده قانونی و دیداری بانک‌ها و موسسات اعتباری جدید در قسمت مصارف پایه پولی لحاظ شده و موجب افزایش پایه پولی شده است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

درصد، کاهش «نسبت ذخایر اضافی بانک‌ها به کل سپرده‌های بخش غیر دولتی» به میزان ۲۰/۸ درصد و کاهش «نسبت سپرده‌های قانونی به کل سپرده‌های بخش غیر دولتی» به میزان ۲/۷ درصد بود که به ترتیب سهمی فزاینده برابر ۰/۴۲۷، ۰/۱۷۷ و ۰/۰۷۳ واحد (در مجموع ۰/۶۷۷ واحد) در افزایش ضریب فزاینده نقدینگی داشتند.

جدول ۱۵-۱۲- عوامل موثر بر ضریب فزاینده نقدینگی

سهم هریک از اجزا در تغییرات ضریب در سال ۱۳۹۲	پایان سال	
	۱۳۹۲	۱۳۹۱
نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌ها	۰/۰۵۵	۰/۰۷۷
نسبت سپرده‌های قانونی به کل سپرده‌ها	۰/۱۱۲	۰/۱۱۵
نسبت ذخایر اضافی به کل سپرده‌ها	۰/۰۲۹	۰/۰۳۶
ضریب فزاینده نقدینگی	۵/۳۹۸	۴/۷۲۱

۱۵-۵- ترکیب نقدینگی

ترکیب نقدینگی در سال ۱۳۹۲ نشان‌دهنده کاهش قابل ملاحظه سهم پول از ۲۴/۷ درصد در پایان سال ۱۳۹۱ به ۱۸/۷ درصد در پایان سال ۱۳۹۲ می‌باشد. در مقابل، سهم شبه‌پول با ۶/۰ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۸۱/۳ درصد در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. افزایش سهم شبه پول در نقدینگی علاوه بر جذابیت نرخ‌های سود این‌گونه سپرده‌ها، به دلیل رشد فزاینده استفاده از بانکداری الکترونیکی و کارت‌های پرداخت (که غالباً به سپرده‌های کوتاه‌مدت متصل هستند) می‌باشد.

جدول ۱۵-۱۳- نقدینگی برحسب پول و شبه پول

سهم نسبت به نقدینگی (درصد)	درصد تغییر		مانده در پایان سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰		
پول	۱۸/۷	۲۴/۷	۵/۲	۲۶/۶	۱۱۹۶/۰	۱۱۳۶/۷	۸۹۷/۶
اسکناس و مسکوک در دست اشخاص	۵/۲	۷/۲	۱/۲	۲۵/۵	۳۳۴/۱	۳۳۰/۲	۲۶۳/۲
سپرده دیداری بخش غیر دولتی	۱۳/۵	۱۷/۵	۶/۹	۲۷/۱	۸۶۱/۹	۸۰۶/۵	۶۳۴/۴
شبه پول	۸۱/۳	۷۵/۳	۴۹/۸	۳۱/۲	۵۱۹۹/۵	۳۴۷۰/۲	۲۶۴۵/۰
سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز	۵/۳	۶/۷	۹/۱	۲۱/۳	۳۳۸/۵	۳۱۰/۲	۲۵۵/۸
سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار	۷۴/۴	۶۶/۴	۵۵/۵	۳۳/۲	۴۷۵۶/۹	۳۰۶۰/۰	۲۲۹۷/۹
سپرده‌های متفرقه	۱/۶	۲/۲	۴/۱	۹/۵	۱۰۴/۱	۱۰۰/۰	۹۱/۳
نقدینگی	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۳۸/۸	۳۰/۰	۶۳۹۵/۵	۴۶۰۶/۹	۳۵۴۲/۶

۱۳۹۲، بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی نیز همانند سال‌های گذشته نقشی فزاینده در رشد پایه پولی داشته و با ۲۳/۴ درصد رشد نسبت به پایان سال ۱۳۹۱، سهمی فزاینده معادل ۱۱/۷ واحد درصد در رشد پایه پولی داشت.

(واحد درصد) جدول ۱۵-۱۱- سهم عوامل موثر در رشد پایه پولی

سال		
۱۳۹۲	۱۳۹۱	
۹۳/۲	۲/۷	خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی
-۰/۷	۱۵/۶	خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی
۱۱/۷	۹/۲	مطالبات بانک مرکزی از بانک‌ها
-۸۲/۸	۰/۱	خالص سایر اقلام
۲۱/۴	۲۷/۶	پایه پولی (درصد)

همچنین در بهمن ماه ۱۳۹۲، بانک مرکزی به منظور کنترل نقدینگی معادل ۳۰ هزار میلیارد ریال اوراق مشارکت با سررسید ۶ماهه (تا پایان مرداد ماه ۱۳۹۳) منتشر کرد که از این میزان، ۲۱/۹ هزار میلیارد ریال به فروش رفت. این میزان فروش اوراق مشارکت موجب شد تا پایه پولی در سال مورد بررسی معادل ۲/۲ واحد درصد کاهش یابد.

۱۵-۴-۲- ضریب فزاینده نقدینگی

ضریب فزاینده نقدینگی با ۱۴/۳ درصد افزایش نسبت به پایان سال قبل به ۵/۳۹۸ در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. افزایش مذکور ناشی از کاهش «نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به کل سپرده‌های بخش غیر دولتی» به میزان ۲۸/۶

۱۵-۵-۱- پول

قبل، از ۶۷/۵ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۵۷/۰ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید. سهم سپرده‌های یک‌ساله و دوساله نیز به ترتیب از ۱۹/۲ و ۹/۹ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۲۳/۶ و ۱۶/۶ درصد در سال ۱۳۹۲ افزایش یافت. در مقابل، سهم سپرده‌های سه و چهارساله از کل سپرده‌های بلندمدت کاهش یافت و به ترتیب از ۲/۲ و ۱/۲ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۱/۷ و ۱/۱ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید.

(درصد) جدول ۱۵-۱۶- ترکیب سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت(۱)

	پایان سال	
	۱۳۹۱	۱۳۹۲
یک‌ساله	۲۰/۲	۲۳/۶
دوساله	۶/۸	۱۶/۶
سه‌ساله	۲/۵	۱/۷
چهارساله	۱/۱	۱/۱
پنج‌ساله	۶۹/۴	۵۷/۰

۱- شامل آمار موسسه اعتباری غیر بانکی توسعه می‌باشد.

۱۵-۶- منابع و مصارف بانک‌های تجاری دولتی

حجم سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد بانک‌های تجاری دولتی در سال ۱۳۹۲ نسبت به سال قبل به میزان ۱۴/۱ درصد رشد (معادل ۱۳۹/۶ هزار میلیارد ریال افزایش) یافت. از این میزان افزایش، معادل ۴/۷ هزار میلیارد ریال مربوط به سپرده‌های دیداری و ۱۳۴/۹ هزار میلیارد ریال مربوط به سپرده‌های غیر دیداری بود. طی این سال، منابع مسدود بانک‌های تجاری دولتی معادل ۱۸/۹ هزار میلیارد ریال افزایش یافت که این امر در نتیجه افزایش سپرده قانونی و اسکناس و مسکوک در صندوق به ترتیب به میزان ۱۶/۲ و ۲/۷ هزار میلیارد ریال بود. همچنین، حساب سرمایه بانک‌های تجاری دولتی معادل ۵۷/۸ هزار میلیارد ریال و سپرده‌ها و وجوه بخش دولتی به میزان ۴۶/۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافتند. با توجه به افزایش منابع بانک‌های تجاری دولتی، ۶۷/۷ هزار میلیارد ریال به بدهی بخش غیر دولتی^(۱) و ۳۹/۰ هزار میلیارد ریال به بدهی بخش دولتی^(۲) به این بانک‌ها افزوده شد.

در سال ۱۳۹۲، حجم پول با ۵/۲ درصد افزایش به ۱۱۹۶/۰ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با رشد سال قبل (۲۶/۶ درصد) به میزان ۲۱/۴ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. کاهش رشد سپرده‌های دیداری از ۲۷/۱ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۶/۹ درصد در سال ۱۳۹۲ مهم‌ترین عامل کاهش رشد حجم پول در سال مزبور بود. سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در ترکیب پول از ۲۹/۰ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۲۷/۹ درصد در سال ۱۳۹۲ کاهش یافت. در مقابل، سهم سپرده‌های دیداری در پول از ۷۱/۰ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۷۲/۱ درصد در سال ۱۳۹۲ افزایش یافت.

(درصد) جدول ۱۵-۱۴- ترکیب پول

	پایان سال	
	۱۳۹۱	۱۳۹۲
اسکناس و مسکوک در دست اشخاص	۲۹/۰	۲۷/۹
سپرده دیداری بخش غیر دولتی	۷۱/۰	۷۲/۱

۱۵-۵-۲- شبه پول

در سال مورد بررسی، شبه پول با رشدی معادل ۴۹/۸ درصد به ۵۱۹۹/۵ هزار میلیارد ریال رسید و سهم آن در نقدینگی از ۷۵/۳ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۸۱/۳ درصد در سال ۱۳۹۲ افزایش یافت. در بین اجزای شبه پول، سهم سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز، سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت و سپرده‌های متفرقه در مقایسه با سال قبل کاهش و سهم سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی و کوتاه‌مدت ویژه افزایش یافت.

(درصد) جدول ۱۵-۱۵- ترکیب شبه پول

	پایان سال	
	۱۳۹۱	۱۳۹۲
سپرده‌های قرض الحسنه پس‌انداز	۸/۹	۶/۵
سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار	۸۸/۲	۹۱/۵
کوتاه‌مدت عادی	۳۵/۴	۳۷/۸
کوتاه‌مدت ویژه	۲/۹	۶/۴
بلندمدت	۴۹/۹	۴۷/۳
سپرده‌های متفرقه(۱)	۲/۹	۲/۰

۱- شامل پیش‌پرداخت اعتبارات اسنادی، سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها، پیش‌دریافت بابت تسهیلات و وجوه صندوق بازنشستگی و پس‌انداز کارکنان بانک‌ها می‌باشد.

بررسی اجزای سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت نشان

می‌دهد که در سال مورد بررسی، سهم سپرده‌های پنج‌ساله از کل سپرده‌های بلندمدت با ۱۰/۵ واحد درصد کاهش نسبت به سال

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی

۲- شایان ذکر است در متن و جداول مربوط به منابع و مصارف بانک‌ها، بدهی بخش دولتی شامل اوراق مشارکت دولتی نمی‌باشد، لذا با رقم بدهی بخش دولتی در جداول خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها متفاوت است.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

دیداری و ۱۴۹۲/۰ هزار میلیارد ریال مربوط به سپرده‌های غیر دیداری بود. دلیل اصلی افزایش قابل توجه سپرده‌های بخش غیر دولتی در بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی، افزایش شمول آمار و اضافه شدن ۶ بانک و ۴ موسسه اعتباری به آمارهای پولی و مالی کشور در این سال بود. در سال مزبور، منابع مسدود کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی معادل ۱۷۱/۶ هزار میلیارد ریال افزایش یافت که این امر نتیجه افزایش ۱۵۹/۸ هزار میلیارد ریالی سپرده قانونی و ۱۱/۸ هزار میلیارد ریالی اسکناس و مسکوک در صندوق بانک‌های مزبور بود. همچنین در سال ۱۳۹۲، حساب سرمایه کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی معادل ۱۶۵/۰ هزار میلیارد ریال و سپرده‌ها و وجوه بخش دولتی نزد بانک‌های مزبور معادل ۶۷/۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافتند. از محل منابع مذکور، معادل ۹۳۹/۳ هزار میلیارد ریال به بدهی بخش غیر دولتی^(۱) و ۵۲/۴ هزار میلیارد ریال به بدهی بخش دولتی افزوده شد.

۱۵-۹- واحدها و کارکنان شبکه بانکی

در سال ۱۳۹۲، تعداد واحدهای بانکی اعم از شعبه و باجه در داخل و خارج از کشور با ۶/۸ درصد افزایش به ۲۲۸۹۴ واحد رسید که از این تعداد، ۲۲۸۵۱ واحد در داخل و بقیه در خارج از کشور قرار داشتند. در بین کلیه بانک‌ها، بانک‌های ملی ایران و صادرات ایران به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۴/۷ و ۱۴/۰ درصد بیشترین سهم از تعداد واحدهای بانکی داخل کشور را به خود اختصاص دادند.

در این سال تعداد کارکنان شبکه بانکی با ۶/۰ درصد افزایش به ۲۲۰۸۲۷ نفر رسید؛ تعداد کارکنان بانک‌های تجاری دولتی و تخصصی به ترتیب معادل ۳/۱ و ۲/۴ درصد کاهش یافت و تعداد کارکنان کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی با ۱۳/۳ درصد افزایش به ۱۲۸۹۹۹ نفر رسید. دلیل اصلی افزایش قابل توجه تعداد کارکنان بانک‌های غیر دولتی، افزایش پوشش آمار و اضافه شدن آمار بانک‌های ایران‌زمین،

۱۵-۷- منابع و مصارف بانک‌های تخصصی

در سال ۱۳۹۲، حجم سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد بانک‌های تخصصی ۹۹/۱ هزار میلیارد ریال افزایش یافت که این میزان افزایش نتیجه کاهش ۳/۳ هزار میلیارد ریالی سپرده‌های دیداری و افزایش ۱۰۲/۴ هزار میلیارد ریالی سپرده‌های غیر دیداری (عمدتاً سپرده‌های کوتاه‌مدت و سپرده‌های یک‌ساله) بود. به دلیل افزایش سپرده‌های قانونی به میزان ۱۰/۳ هزار میلیارد ریال و همچنین افزایش اسکناس و مسکوک در صندوق به میزان ۱/۹ هزار میلیارد ریال، منابع مسدود بانک‌های مزبور ۱۲/۲ هزار میلیارد ریال افزایش یافت. در این سال منابع آزاد از محل سپرده‌های بخش غیر دولتی در بانک‌های تخصصی معادل ۸۶/۹ هزار میلیارد ریال افزایش نشان داد که با در نظر گرفتن سایر منابع (بدهی به بانک مرکزی، بدهی‌های ارزی، بدهی به سایر بانک‌ها و سایر وجوه)، کل منابع آزاد اعتباری بانک‌های تخصصی معادل ۲۱۵/۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافت. از این محل، بدهی بخش‌های غیر دولتی^(۱) و دولتی^(۲) به ترتیب معادل ۱۴۵/۶ و ۶۹/۷ هزار میلیارد ریال افزایش یافت. بدهی بانک‌های تخصصی به بانک مرکزی با ۲۳/۹ درصد رشد (۱۰۵/۶ هزار میلیارد ریال افزایش) نسبت به سال ۱۳۹۱ به ۵۴۷/۷ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۲ رسید. همانند چند سال اخیر، افزایش بدهی بانک‌های تخصصی به بانک مرکزی در این سال نیز عمدتاً مربوط به افزایش بدهی بانک مسکن به منظور تامین مالی طرح مسکن مهر بود.

۱۵-۸- منابع و مصارف کل بانک‌های غیر دولتی و

موسسات اعتباری غیر بانکی

در سال ۱۳۹۲، حجم سپرده‌های بخش غیر دولتی نزد کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی ۵۵/۲ درصد (۱۵۴۶/۰ هزار میلیارد ریال) افزایش یافت. از این میزان افزایش، معادل ۵۴/۰ هزار میلیارد ریال مربوط به سپرده‌های

۱- بدون سود و درآمد سال‌های آتی
۲- شایان ذکر است در متن و جداول مربوط به منابع و مصارف بانک‌ها، بدهی بخش دولتی شامل اوراق مشارکت دولتی نمی‌باشد، لذا با رقم بدهی بخش دولتی در جداول خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها متفاوت است.

فصل ۱۵ بانکداری و سیاست‌های پولی و اعتباری

جدول ۱۵-۱۷- پراکندگی واحدهای بانکی

سال			
۱۳۹۱	۱۳۹۲(۱)		
۲۱۳۸۳	۲۲۸۵۱	داخل کشور	
۵۶۷۳	۵۵۵۲	بانک‌های تجاری	
۴۲۶۰	۳۷۹۸	بانک‌های تخصصی(۲)	
		کل بانک‌های غیر دولتی و	
۱۱۴۵۰	۱۳۵۰۱	موسسات اعتباری غیر بانکی(۳)	
۴۴	۴۳	خارج کشور	
۱۳	۱۳	ملی ایران	
۲۱	۲۱	صادرات ایران	
۲	۲	تجارت	
۴	۴	ملت	
۳	۳	سپه	
۱	۰	پارسیان	
۲۱۴۲۷	۲۲۸۹۴	شبکه بانکی	

- ۱- در سال ۱۳۹۲، آمار ۶ بانک ایران‌زمین، قرض‌الحسنه رسالت، خاورمیانه، بین‌المللی کیش، ایران و ونزولا و قوامین و ۲ موسسه اعتباری کوثر و عسکریه و همچنین تعاونی‌های اعتباری صالحین و پیشگامان آتی (به علت ادغام شدن در بانک آینده) به آمارهای پولی و مالی کشور اضافه شده است.
- ۲- در سال ۱۳۹۲، بانک قرض‌الحسنه مهر از گروه بانک‌های تخصصی خارج و در ردیف بانک‌های غیر دولتی طبقه‌بندی شده است. به همین دلیل، عامل اصلی کاهش واحدهای بانکی در بانک‌های تخصصی در سال ۱۳۹۲ مربوط به تغییر طبقه‌بندی مزبور بوده است. تعداد واحدهای بانکی بانک قرض‌الحسنه مهر در پایان سال ۱۳۹۲ معادل ۵۲۵ واحد بانکی بوده است.
- ۳- کل واحدهای بانکی بانک‌ها و موسسات اعتباری جدید (۶ بانک و ۲ موسسه) در پایان سال ۱۳۹۲ معادل ۱۳۹۹ واحد بانکی بوده است.

قرض‌الحسنه رسالت، ایران و ونزولا، خاورمیانه و قوامین به آمار کارکنان بانکی بود که در مجموع معادل ۹۱۹۲ نفر بوده است. در سال مورد بررسی، متوسط تعداد کارکنان در هر واحد بانکی ۹/۶ نفر بود که نسبت به سال قبل (۹/۷ نفر) اندکی کاهش نشان می‌دهد. همچنین، نسبت جمعیت کل کشور به ازای هر واحد بانکی (داخل کشور) به ۳۳۶۷ نفر رسید که نسبت به رقم سال ۱۳۹۱ (۳۵۵۶ نفر)، ۱۸۹ نفر کاهش نشان می‌دهد.

طبقه‌بندی کارکنان شبکه بانکی از نظر سطوح تحصیلی در سال مورد بررسی نشان می‌دهد سهم کارکنان مقاطع کارشناسی و بالاتر رو به افزایش و در مقابل، سهم کارکنان مقاطع کاردانی، دیپلم و زیر دیپلم رو به کاهش بوده است؛ به‌طوری‌که سهم دارندگان مدارج تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری از کل کارکنان با ۴/۱ واحد درصد افزایش از ۴۵/۰ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۴۹/۱ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید. در مقابل، مجموع سهم دارندگان مدارج تحصیلی کاردانی، دیپلم و زیر دیپلم با همان میزان کاهش از ۵۵/۰ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۵۰/۹ درصد در سال ۱۳۹۲ رسید.

جدول ۱۵-۱۸- طبقه‌بندی کارکنان شبکه بانکی برحسب مدارج تحصیلی

(نفر- درصد)

۱۳۹۲(۱)		۱۳۹۱		۱۳۹۰		
تعداد	سهم	تعداد	سهم	تعداد	سهم	
۵۷۰۳۵	۱۰۰/۰	۵۸۸۸۰	۱۰۰/۰	۶۰۲۶۸	۱۰۰/۰	بانک‌های تجاری دولتی
۲۳۰۷۳	۴۰/۴	۲۱۹۷۲	۳۷/۳	۲۰۹۸۲	۳۴/۸	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۳۲۲۱۵	۵۶/۵	۳۴۷۶۷	۵۹/۱	۳۶۷۷۵	۶۱/۰	کاردانی و دیپلم
۱۷۴۷	۳/۱	۲۱۴۱	۳/۶	۲۵۱۱	۴/۲	زیر دیپلم
۳۴۷۹۳	۱۰۰/۰	۳۵۶۳۸	۱۰۰/۰	۳۵۳۳۶	۱۰۰/۰	بانک‌های تخصصی دولتی(۲)
۲۰۱۵۸	۵۷/۹	۱۹۲۱۰	۵۳/۹	۱۷۷۸۶	۵۰/۳	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۱۴۰۴۲	۴۰/۴	۱۵۵۵۰	۴۳/۶	۱۶۵۷۰	۴۶/۹	کاردانی و دیپلم
۵۹۳	۱/۷	۸۷۸	۲/۵	۹۸۰	۲/۸	زیر دیپلم
۱۲۸۹۹۹	۱۰۰/۰	۱۱۳۸۵۴	۱۰۰/۰	۱۱۳۴۸۷	۱۰۰/۰	کل بانک‌های غیر دولتی و موسسات اعتباری غیر بانکی(۳)
۶۵۱۳۹	۵۰/۴	۵۲۵۹۸	۴۶/۲	۴۸۹۲۹	۴۳/۱	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۵۸۵۰۵	۴۵/۴	۵۵۳۴۸	۴۸/۶	۵۷۸۳۵	۵۱/۰	کاردانی و دیپلم
۵۳۵۵	۴/۲	۵۹۰۸	۵/۲	۶۷۲۳	۵/۹	زیر دیپلم
۲۲۰۸۲۷	۱۰۰/۰	۲۰۸۳۷۲	۱۰۰/۰	۲۰۹۰۹۱	۱۰۰/۰	کل بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی
۱۰۸۳۷۰	۴۹/۱	۹۳۷۸۰	۴۵/۰	۸۷۶۹۷	۴۱/۹	کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا
۱۰۴۷۶۲	۴۷/۴	۱۰۵۶۶۵	۵۰/۷	۱۱۱۱۸۰	۵۳/۲	کاردانی و دیپلم
۷۶۹۵	۳/۵	۸۹۲۷	۴/۳	۱۰۲۱۴	۴/۹	زیر دیپلم

- ۱- در سال ۱۳۹۲، آمار ۶ بانک ایران‌زمین، قرض‌الحسنه رسالت، خاورمیانه، بین‌المللی کیش، ایران و ونزولا و قوامین و ۲ موسسه اعتباری کوثر و عسکریه و همچنین تعاونی‌های اعتباری صالحین و پیشگامان آتی (به علت ادغام شدن در بانک آینده) به آمارهای پولی و مالی کشور اضافه شده است.
- ۲- در سال ۱۳۹۲، بانک قرض‌الحسنه مهر از گروه بانک‌های تخصصی خارج و در ردیف بانک‌های غیر دولتی طبقه‌بندی شده است. به همین دلیل، عامل اصلی کاهش تعداد کارکنان در بانک‌های تخصصی در سال ۱۳۹۲ مربوط به تغییر طبقه‌بندی مزبور بوده است. تعداد کارکنان بانک قرض‌الحسنه مهر در پایان سال ۱۳۹۲ معادل ۲۶۱۶ نفر بوده است.
- ۳- کل کارکنان بانک‌ها و موسسات اعتباری جدید (۶ بانک و ۲ موسسه) در پایان سال ۱۳۹۲ معادل ۹۱۹۲ نفر بوده است.

۱۵-۱- تحولات سیستم بانکی

- بررسی منشا تامین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه بانکها و موسسات اعتباری

اهم اقدامات انجام شده در سال ۱۳۹۲ به شرح زیر می باشد:

بخش اول - اقدامات مرتبط با تدوین مقررات، آیین نامه،

دستورالعمل، بخشنامه و اصلاحیهها

- بررسی منشا تامین سرمایه اولیه و نیز افزایش سرمایه بیمهها
- انجام بازرسی از بانکها در خصوص نحوه اجرای مقررات مبارزه با پولشویی و ردیابی های مالی

- تدوین و ابلاغ «اساسنامه نمونه بانکهای تجاری غیر دولتی»
- تدوین و ابلاغ «دستورالعمل حسابداری اعتبار اسنادی داخلی - ریالی»

- تدوین و ابلاغ بخشنامهها به شبکه بانکی در راستای اجرای مصوبات شورای عالی مبارزه با پولشویی

- تدوین و ابلاغ «آیین نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپردهها»

- برگزاری دورههای تربیت مدرس مبارزه با پولشویی برای شبکه بانکی به منظور آموزش زنجیره ای و مستمر کارکنان مربوط

- تدوین و ابلاغ «فرم یکنواخت قرارداد مشارکت مدنی»
- تدوین و ابلاغ «نسخه اصلاحی آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان»

- شفاف سازی و ارائه اقدامات انجام شده در زمینه مبارزه با پولشویی در دو محور داخلی و بین المللی.

بخش سوم - اقدامات مرتبط با مجوزهای بانکی

به منظور اجرای قانون پولی و بانکی کشور و در راستای ساماندهی بازار پولی کشور موضوع قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی و مواد ۸۶ و ۹۶ قانون برنامه پنجم توسعه، بانک مرکزی در سال ۱۳۹۲ با بررسی تقاضاهای تاسیس نهادهای جدید و ساماندهی نهادهای فعال موجود، نسبت به صدور مجوز فعالیت و تاسیس ۲ موسسه اعتباری، ۳ تعاونی اعتبار، ۴ صندوق قرض الحسنه، ۴۸ صرافی، ۲ شرکت لیزینگ و تمدید مجوز فعالیت ۷۸ مورد از نهادهای یاد شده که دارای مجوز موقت فعالیت بودند (شامل ۲۰ تعاونی اعتبار، ۳۹ صرافی و ۱۹ لیزینگ) و همچنین، ابطال مجوز فعالیت ۱۱ صرافی متخلف اقدام نمود. در همین راستا، اهم اقدامات بانک مرکزی در سال ۱۳۹۲ براساس سیاستهای اتخاذ شده به شرح زیر بود:

- ابلاغ ضوابط ناظر بر «اعطای تسهیلات به شرکت های سرمایه گذاری و هلدینگ توسط موسسات اعتباری»
- تدوین و ابلاغ «رهنمود انجام آزمون بحران»
- تدوین و ابلاغ «شیوه نامه نحوه تایید صلاحیت داوطلبان تصدی در واحدهای بانکی»
- تدوین و ابلاغ «شیوه نامه ساماندهی موسسات فعال در بازار غیر متشکل پولی»

- ساماندهی نهادهای سپرده پذیر - بانک مرکزی طی

- افزایش سقف جوایز سپرده های قرض الحسنه پسانداز (ریالی - ارزی)

- تدوین و ابلاغ اصلاحیه «اساسنامه صندوق ضمانت سپردهها»
- تدوین و ابلاغ «آیین نامه بانکداری دولتی، موضوع تصویب نامه شماره ۹/۱۹۶۴ ت ۴۳۶۰۵ هـ مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۹ هیات وزیران».

بخش دوم - اقدامات مرتبط با مبارزه با پولشویی

سالهای اخیر به منظور اجرای قانون تنظیم بازار غیر متشکل پولی و ساماندهی نهادهای سپرده پذیر (صندوق های قرض الحسنه و تعاونی های اعتبار آزاد)، که نحوه اجرا و اعمال آنها به جهت حفظ حقوق کلیه ذی نفعان (نهاد قانون گذار، سپرده گذاران،

- همکاری در تدوین پیش نویس لایحه مبارزه با تامین مالی تروریسم و پی گیری تصویب آن از طریق ریاست جمهوری و همچنین ریاست قوه قضاییه

فصل ۱۵ بانکداری و سیاست‌های پولی و اعتباری

مالکان موسسات و ... همواره با چالش‌های عمیق و متعدد و نیز فرآیندی زمان‌بر همراه بوده، تلاش‌های فراوانی کرده است. در تداوم این تلاش‌ها بانک مرکزی در سال ۱۳۹۲ موفق به ساماندهی و اعطای مجوز به ۲ موسسه اعتباری کوثر مرکزی و عسکریه گردید. انحلال ۱۴ صندوق قرض‌الحسنه غیر مجاز و ادغام آنها در بانک قرض‌الحسنه رسالت، انحلال ۲ تعاونی اعتبار غیر مجاز (صالحین و پیشگامان آتی) و بانک تات (که در سال ۱۳۹۰ لغو مجوز شده بود) و ادغام آنها در بانک آینده از دیگر اقدامات این بانک در راستای این ساماندهی بوده است.

- در راستای تکالیف تبصره‌های ۳ و ۴ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجم توسعه، نسبت به بررسی صلاحیت حرفه‌ای ۱۵۷ نفر که به عنوان مدیر عامل و اعضای هیات مدیره بانک‌ها و موسسات اعتباری غیر بانکی معرفی شده بودند، اقدام شد و در نهایت ۱۱۴ نفر تایید شدند.

آمار صدور مجوز تاسیس، فعالیت، تمدید مجوز فعالیت و نیز تعلیق و ابطال مجوزهای صادره به شرح جداول ذیل می‌باشد:

جدول ۱۵-۱۹- تعداد مجوزهای صادره برای تاسیس و ابطال مجوز بانک و موسسه اعتباری غیر بانکی در سال ۱۳۹۲

حوزه	موافقت اصولی	مجوز فعالیت	جمع	ابطال مجوز
سرزمین اصلی(۱)	۰	۲	۲	۰
مناطق آزاد	۰	۰	۰	۰
جمع	۰	۲	۲	۰

۱- شامل موسسه اعتباری عسکریه و کوثر می‌باشد.

- اجرای برنامه پنجم توسعه- بانک مرکزی در ادامه اجرای برخی مواد قانون برنامه پنجم توسعه به شرح زیر اقدام نمود:

- به استناد بند (الف) ماده ۸۶ مبنی بر لزوم تفکیک سپرده‌های قرض‌الحسنه بانک‌ها از سایر سپرده‌ها و تخصیص این منابع صرفاً به تسهیلات قرض‌الحسنه، در سال ۱۳۹۲ مجوز تاسیس صندوق قرض‌الحسنه برای ۴ بانک دیگر صادر شد که بدین ترتیب تعداد بانک‌های دارای صندوق قرض‌الحسنه به ۸ بانک رسید.

- به استناد تبصره ۱ ماده ۹۶ قانون برنامه پنجم توسعه، کلیه تغییرات ثبتی ۱۵۰۰ نهاد فعال در بازار پول (شامل بانک‌ها،

جدول ۱۵-۲۰- تعداد مجوزهای صادره، تمدید و ابطال شده برای نهادهای فعال در بازار غیر متشکل پولی در سال ۱۳۹۲

ابطال / تعلیق مجوز	جمع	تمدید مجوز	مجوز اولیه	
			تاسیس نهاد جدید	تطبیق نهاد موجود پس از ساماندهی
۱	۲۳	۲۰	۳	۰
۰	۴	۰	۴	۰
۰	۲۱	۱۹	۲	۰
۱۱	۸۷	۳۹	۴۸	۰
۱۲	۱۳۵	۷۸	۵۷	۰